

UPORABA ŽIVALI V ZNANSTVENE NAMENE – LETO 2019

Zahteva za poročanje izhaja iz 54. člena Direktive Sveta 2010/63/EU in Izvedbenega Sklepa komisije 2020/7569/EU. V Sloveniji pravno podlago za poročanje predstavljata Zakon o zaščiti živali (Uradni list RS, št 23/13 – UPB3 in 92/20) in Pravilnik o pogojih za izvajanje poskusov na živalih (Uradni list RS, št 37/13 in 89/14).

V skladu s 35. členom pravilnika, ki določa pogoje za uporabo živali v postopkih, morajo organizacije, ki v okviru projektov izvajajo postopke na živalih, vsako leto pripraviti letno statistično poročilo o uporabi živali v znanstvene namene. V poročilu so zajeti podatki o številu in vrsti uporabljenih živali, namenu uporabe, določeni dejanski težavnosti posameznih postopkov, itd.

Preglednica 1: Število in vrsta uporabljenih živali ter namen uporabe v letu 2019

Vrsta živali/Namen uporabe	Temeljne raziskave	Translacijske in uporabne raziskave	Regulativna uporaba in rutinska proizvodnja	Ohranitev vrst	Visokošolsko izobraževanje ali usposabljanje	Skupaj
miši (<i>Mus musculus</i>)	584	2.057	2.217	80		4.938
podgane (<i>Rattus norvegicus</i>)	64	30				94
kunci (<i>Oryctolagus cuniculus</i>)			51			51
konji (<i>Horses</i>)					2	2
prašiči (<i>Pigs</i>)					8	8
ovce (<i>Ovis</i>)	2	40				42
Govedo (<i>Cattle</i>)						0
domača kokoš (<i>Gallus gallus domesticus</i>)	120	7				127
Druge ribe (<i>Other fish</i>)					55	55
Skupaj	770	2.134	2.268	80	65	5.317

V letu 2019 je bilo v Republiki Sloveniji v okviru odobrenih projektov uporabljenih 5.317 živali, od tega so skoraj 93 % predstavljali laboratorijski glodavci (miši in podgane) in kunci. Poleg tega so bile v majhnem odstotku uporabljene še naslednje vrste živali: prašiči, ovce, konji, domače kokoši in ribe (šarenka).

Za raziskave na področju onkologije, proučevanja različnih organskih sistemov (prebavila, krvožilje, živčevje, imunski sistem, itd.), endokrinologije, diagnostike bolezni ter obnašanja živali je bilo uporabljenih cca. 2.900 živali. Večino od teh, cca 94 % so laboratorijski glodavci (miši in podgane).

Za namen regulativne uporabe in rutinske proizvodnje je bilo uporabljenih 2.268 živali in sicer 2.217 miši in 51 kuncev. Živali so bile uporabljene za namen kontrole kakovosti zdravil, vključno s testiranjem varnosti in učinkovitosti serije, kar predpisuje zakonodaja na področju zdravil.

V okviru visokošolskega izobraževanja je bilo uporabljenih 65 živali (konji, prašiči in ribe), kar predstavlja 1,22% vseh uporabljenih živali.

Za namen ohranitve vrst je bilo uporabljenih 80 miši (krioprezervacija za ohranitev dveh linij). Gre za ohranjanje linij debelih in vitkih miši, ki sta edinstveni na svetu in zelo pomembni za nadaljnje raziskave za področje odkrivanja novih genov za debelost in vitkost, kar lahko pripelje do razvoja zdravila s potencialom za terapijo zdravljenja z debelostjo povezane sladkorne bolezni.

V projektih je bilo uporabljenih tudi 364 gensko spremenjenih živali (miši), kar predstavlja slabih sedem odstotkov vseh uporabljenih živali. Živali so bile uporabljene za namen temeljnih raziskav, za proučevanje področja onkologije, endokrinologije, prebavnega trakta, imunologije, itd.

Uporabniške organizacije so za leto 2019 poročale o uporabi 0, 75% živali v nepovratnih postopkih, 88, 83% živali v blagih, 9, 35% v zmernih in 1, 07% v težavnih postopkih. Živali, ki so bile uporabljene v težavnih postopkih, so bile uporabljene za raziskave na področju proučevanja mišično-skeletnega sistema, onkologije in diagnostike bolezni.

Evropska komisija je na podlagi Direktive 2010/63/EU in Izvedbenega Sklepa komisije 2020/7569/EU pripravila skupno statistično poročilo o uporabi živali na ozemlju celotne Evropske unije. Poročilo zajema obdobje 2015 – 2017. Poročilo je dostopno [tukaj](#).